

Filozofové ve městě

Radim Brázda

MUNI
ARTS

M U N I
1 0 0

[vedoucí katedry] wt

Otakar Zich
25. 3. 1879 · 9. 7. 1934
1920 · 1924

Mihajlo Rostohar
30. 7. 1878 · 5. 8. 1966
1924 · 1927

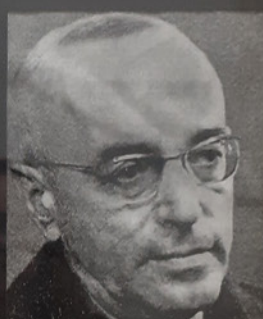
Vladimír Hoppe
19. 8. 1882 · 3. 3. 1931
1927 · 1931

Josef Ludvík Fischer
6. 11. 1894 · 17. 2. 1973
1931 · 1947

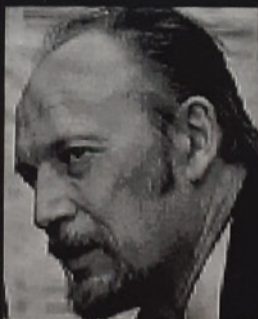
Josef Tvedý
19. 9. 1877 · 13. 3. 1942
1938 · 1939 (spolus J. L. F.)

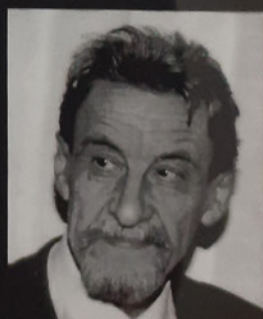
Minko Novák
3. 10. 1901 · 16. 9. 1980
1948 · 1953

Josef Macháček
4. 12. 1917 · 12. 7. 1984
1954 · 1963

Jiří Cech
31. 12. 1925 · 22. 7. 2002
1970 · 1990

Lubomír Navj
15. 4. 1930 · 15. 11. 1996
1963 · 1969 / 1991 · 1996

Filozofové ve městě

Radim Brázda

Publikace je součástí ediční řady MUNI ARTS 100, kterou filozofická fakulta vydává u příležitosti 100. výročí založení Masarykovy univerzity.

© 2021 Masarykova univerzita

ISBN 978-80-210-9827-5

ISBN 978-80-210-9826-8 (brožováno)

<https://doi.org/10.5817/CZ.MUNI.M210-9827-2021>

Obsah

3 x 3 je devět filozofů	7
Otakar Zich - muž a klavír na počátku	11
Nejen básnický bydlí estetik aneb Z Prahy do Brna a zpět	11
Budování semináře a vědecká výzbroj	13
Filozofové, knihy a klavír	14
Klavír a ticho	15
Zpět a vpřed k ododionu	17
Zich estetik - Mirko Novák o Zichovi	18
Vina jako operní problém	22
Mihajlo Rostohar - experimenty a malé vrtochy velkých mužů	25
Do Brna a v Brně	26
Experimenty v zimě a drobné vrtochy učených mužů	28
Experimentální psychologie na Filozofickém semináři	31
Exkurz: Ernst Mach - filozof z města Brna	33
Osobní peripetie praktikujícího a experimentujícího psychologa	36
Vladimír Hoppe - filozof, který příliš nemluvil	41
Index lectionum a venia docendi	41
Návrh na jmenování mimořádným profesorem	43
Dva mikrovrtochy mlčenlivého muže	44
Niterné otřesy a klíčové události v životě filozofů	45
Pátá procházka samotářského chodce	48
Epilog o mlčenlivosti	51
Josef Ludvík Fischer - deník, Sókratés a skladebná filozofie	53
Z Olomouce do Brna	53
Úskalí počátku a sebezrcadlení	55
Vedoucí semináře ve víru administrativy a reforem	58
Filozofové, ženy a smrt	60
Sókratés aneb Ženy vstupují do dějin filozofie	61
Josef Tvrdý - průvodce filozofií a bytí k smrti	65
Malé knihovni, antikvární a archivní preludium	65
Praha, Brno, Bratislava	66
Josef Tvrdý v první světové válce	68
Filozof na cestách - Oxford 1930 a IX. filozofický kongres v Paříži 1937	71
Sled událostí, který končí smrtí	74
Svědectví a vzpomínky	78
Epilog - cestou světla ze smrti a k humanitě	80

Mírko Novák - estetika, hudba a problém oficiála Tříšky	85
Nahlédnutí do osobní korespondence, politické školení mužstva a kamna.....	86
Estetika jako nauka o krásnu a estetika již ne krásných umění.....	88
Hudba k práci i oddechu, trampoty oficiála Tříšky a sonosféra.....	92
Sonosférický epilog	95
Josef Macháček - učitel v čele filozofického kroužku	99
Navigovat v obtížném ideologickém terénu.....	100
Macháčkův filozofický kroužek	104
Pavel Barša: Vzpomínka na Josefa Macháčka	105
Břetislav Horyna: Filozofický kroužek profesora Josefa Macháčka	107
Exkurs - Collegium Philosophicum	110
Macháčkův Filozofický deník	112
Jiří Cetl - filozofické apokryfy a podzim filozofů	119
Přihlížející filozof aneb kopaná a hokej jako (téměř) teoriá horos	120
Filozofické apokryfy.....	122
Návštěva u Zenóna	123
Návštěva u Hérakleita	124
Stáří, teorie, humor a smrt	125
Lubomír Nový - filozof v neklidné době	131
Skeptická mezihra	132
Nekrology na živé.....	135
Cetlovy teze o Novém (a Marxovy teze o Feuerbachovi)	136
Epilog pro posledního čtenáře	139
Prameny a bibliografie	141
Summary	145
Jmenný rejstřík	147

3 x 3 je devět filozofů

Na chodbě Katedry filozofie FF MU v Brně na ulici Arna Nováka 1 je umístěn zarámovaný obraz složený z devíti fotografií dosavadních vedoucích katedry. Vpravo od něj je další, se stejně velkými fotografiemi dalších dvou vedoucích katedry z poslední doby. Současně je na něm dostatek místa pro ženy a muže dalších desetiletí. Vstřícně bychom si to mohli vyložit tak, že se předpokládá, že se bude filozofie vyučovat ještě dalších sto let. Již nyní je jisté, že se k úctyhodným mužům v čele katedry přidá první žena, Zdeňka Jastrzemska, která vykonává funkci vedoucí katedry od roku 2012.

Připomenout při výročí 100 let od vzniku Masarykovy univerzity filozofy, kteří stáli od jejího počátku v čele katedry, by bylo možné několika způsoby. Jedním z nich by bylo umístit fotografii vedoucích kateder na sociální síť, napsat vzpomínku či krátký komentář. Je možné, že by se takovému statusu dostalo i několika symbolů zvednutých palců a objevila by se řádka osob, kterým by se to líbilo či nelíbilo. Domnívám se, že podobná instinktivní reakce (zdráhám se zde použít slovo reflexe) by byla zapomenuta za několik hodin. Ti, kterým by se to líbilo, by například od uvedených filozofů neznali ani řádku nebo by netušili, čím se zabývali a jakými životními peripetemi prošli. Proto jsem zvolil pro připomenutí způsob tradiční. Zmíněné filozofy se pokusím připomenout s pomocí jejich textů, materiálů uložených v Archivu MU, dopisů, drobných dokumentů, vzpomínek, myšlenek a naznačím, jak by filozofická témata, kterým věnovali pozornost, mohla spojovat minulost s přítomností. Reálně to znamená, že jsem strávil nějaký čas s texty filozofů, kteří působili na téže instituci, pohybovali se ve stejné budově, na stejné chodbě a v případě Josefa Macháčka i ve stejné místnosti, kde mám nyní pracovnu. Některé z nich si pamatuji osobně, s jinými jsem se seznámil díky jejich textům a archiváliím. Vznikne-li připomenutí v podobě textu, mohl by se ten, kdo se zmiňuje o mužích, stojících posledních sto let postupně v čele katedry filozofie, domnívat, že s minulými stále sdílíme mnohá společná témata. O tato témata a otázky, které se nám zdají společné, se mohli i oni dělit s filozofy své a předcházejících generací, stejně jako my filozofické problémy a otázky sdílíme v jiném kontextu s filozofy současnými a předcházejícími. Vědomí této přirozené kontinuity hutně popisují verše Jana Skácela: „*Je včera, bude dnes a bylo zítra...*“¹ S Janem Skácelelem se občas někteří z našich filozofů generace 60. let setkávali v někdejší Akademické kavárně, hned naproti Filozofické fakultě MU. Pro nás jsou přítomni již jen prostřednictvím textů, archivu a vzpomínek na ně, které nám mohou zprostředkovat ti, pro které je ještě „zítra“. Uvědomění si této přirozené kontinuity, již se po čase staneme součástí i my, bylo prvním z důvodů, proč sestavit text s názvem *Filozofové ve městě*. Postojíme-li před malými portréty prvních vedoucích Katedry filozofie, vzpomeneme-li na Skácelovy verše, rychle by nás mohlo napadnout, že se neodvratně i my staneme byvšími, a proto bychom mohli těm, kteří budou byvší za dalších 100 let a v počátečních úsecích svého života absolvují studium na naší katedře, zanechat krom jiného i připomínku, že pro nás je stále i „včera“, současně víme, že naše „dnes“ bude byvší, a věříme, že rovněž pro ně i „zítra“ bude nějaké „včera“.

Aby však nezůstalo jen u slovní hříčky, jež je variací na přímé a jasné sdělení, které nám na hřbitovech připomíná: „*Co jste vy, byli jsme i my, co jsme my, budete i vy*“, vyplníme toto mezidobí

1 SKÁCEL, Jan. *Co zbylo z anděla*. Praha: Československý spisovatel 1960, s. 31, báseň má název *Dobré věci*.

připomínkami kousků textů a archiválií filozofů, které budeme s určitostí následovat alespoň v jednom rozměru životu. Vybrané ukázky textů, archivních materiálů, jejich komentáře a doplnění nezdůrazňují vždy pouze odborné kurikulum, úctyhodné knihy, které napsali. Primárně nevelebím badatelskou a výukovou činnost. To vše je nezpochybnitelné, dobře doložitelné a poukázali na to mnozí badatelé v oblasti dějin české filozofie (z naší katedry Jiří Gabriel, Helena Pavlincová, Jan Zouhar). Pozornost je zaměřena i na to, co lze nazvat *parva philosophica*, tedy drobnosti, zmínky, poznámky, odlehčené marginálie filozofů, kteří se pomalu stávají neznámými a cizími i pro studenty naší katedry. Součástí vzpomínek se proto může stát i připomenutí neformálních, organizačních součástí akademického života. K nim náležejí vzpomínky na kontakty s kolegy, odkazy na zájmy, sklony, libůstky, žertování a další oddechové činnosti. U některých ze zmíněných filozofů jsou tyto činnosti a zájmy mnohdy nenásilně promíseny s filozofií, filozofickým pohledem na události a své okolí. A od drobných poznámek a postřehů nemusí být daleko k otázkám tzv. kanonickým či velkým. Úctu našim předchůdcům je možné projevit i s příděchem humoru, protože humor a anekdota nás mohou přivést k podobám intelektuálně netriviálního výkonu rozumu. Tuto dimenzi výkonu rozumu, s jehož pomocí můžeme rozšířit schopnost perspektivního vidění ve prospěch přesnější znalosti, vyjádřil pregnantně a v návaznosti na Rabelaise spisovatel Vladislav Vančura: „*Humor není smáti se, ale lépe věděti.*“²

Vděčnou institucí pro získání informací nejrůznějšího typu je archiv. V tomto případě Archiv MU. A v něm jsou uloženy i doklady o drobných vrtoších prvních devíti mužů stojících v čele Filozofického semináře a posléze Katedry filozofie. Německý filozof Odo Marquard jednou s nadsázkou definoval archiv jako to, co vdova/vdovec nespálí z vaší pozůstalosti. Tato definice byla výsledkem hříčky s definicí někdejšího zvyku zvaného *satí*, kterému se konvenčně rozumí jako upálení manželky zemřelého manžela. Marquardova manželka Edeltraut bystře tuto definici upravila: upalování vdov je upalování pozůstalosti zemřelého manžela prostřednictvím jeho manželky. Poznamenám jen, že dnes je bohatá pozůstalost Odo Marquarda a dalších německých filozofů 20. století již bezpečně uložena v krabicích Deutsches Literaturarchiv Marbach. Stejně jako je mnohem skromnější část pozůstalosti pouze některých filozofů z naší devítky uložena v Archivu MU. Díky tomu v ní můžeme listovat. Některé archivní materiály svědčí o malých vrtoších filozofů. Často jsou spjaty i s předměty jako: piano, pohovka, kamna nebo volná jízdenka na dráhu. V textu se podobně jako v každodenním životě a vzpomínkách na něj postupně skládají věci vážné i drobnosti, které je možné označit jako vrtochy, tedy rozmary, choutky, nálady, roudy, chvilkové nápady, výkyvy, tzv. brykule (z fr. *bricole*, uskočení, vzpínání (např. koně), též potíže, těžkosti, kapric/umíněnost, ale i starosti). Stejně tak se nevyhneme ani zmínce o smrti.

Základní životopisné údaje a alespoň stručný nárys hlavních odborných zájmů všech zmíněných autorů poskytuje *Slovník českých filozofů*, který je dostupný v on-line verzi.³ Proto základní biografické a bibliografické údaje našich devíti filozofů zpravidla neuvádím. První roky Filozofického semináře, ustaveného současně se vznikem univerzity, zachycuje text Jiřího Gabriela s názvem „Brněnský filozofický seminář“.⁴ Další zmínky o díle filozofů, kteří vykonávali funkci vedoucího někdejšího Filozofického semináře i pozdější katedry filozofie (pochopitelně i jejich kolegů), jsou rozesety v textech k dějinám české filozofie, které publikovali především Gabriel, Pavlincová a Zouhar, rovněž jeden z předchozích vedoucích katedry.

2 BLAHYNKA, Milan, VLAŠÍN, Štěpán (eds.). *Řád nové tvorby. Vladislav Vančura*. Praha: Svoboda 1972, s. 75.

3 Slovník je dostupný na adrese: <https://filozofie.phil.muni.cz/vyzkum/publikace/scf/abecedni-seznam>. Vyšel v roce 1998 a hlavní editor i redakční kruh tvoří členové Katedry filozofie. Hlavním editorem byl Jiří Gabriel a redakční kolektiv Josef Krob, Helena Pavlincová a Jan Zouhar. Proto je také slovník dostupný ze stránek naší katedry.

4 GABRIEL, Jiří. Brněnský filozofický seminář. *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. B, Řada filozofická. 1993, roč. 42, č. B 40, s. 71–75.

Při výběru materiálů ilustrujících životy a akademické peripetie prvních devíti filozofů v čele katedry jsem využil Archiv MU. Jednalo se především o části označené AMU, fond A 1, A 2 Filozofická fakulta, AMU, fond B 13, Vladimír Hoppe, AMU, fond B 67, Josef Tvrdý. V textu pak budu pouze odkazovat na příslušné základní umístění v archivu a pak již jen na jednotlivé materiály (např. dopisy), které jsou v příslušných složkách AMU dobře dohledatelné. Pro označení Filozofické fakulty Masarykovy univerzity používám v textu zkratku FF MU, pro Filozofickou fakultu Komenského univerzity v Bratislavě FF KU a pro Filozofickou fakultu Karlovy univerzity FF UK. V citacích dopisů, dokumentů, záznamů ze schůzí a dalších materiálů uložených v AMU ponechávám původní a jazykově neupravenou podobu. Některé zde použité výrazy již neodpovídají současnému pravopisu. Proto se v citacích archivních materiálů vyskytují tvary „filosofie“, „filosofický“ a podobně.

Do textu jsou rovněž vloženy dvě osobní písemné vzpomínky někdejších studentů katedry filozofie, nyní profesorů filozofie Pavla Barši a Břetislava Horyny. Požádal jsem je, zda by pro účel této vzpomínkové knihy napsali krátkou reflexi, v níž by z osobního pohledu někdejších aktivních účastníků připomněli činnost a atmosféru filozofického kroužku, který na katedře dlouhá léta vedl Josef Macháček. Oba byli natolik laskaví, že mé prosbě vyhověli. Oběma jim chci zde za to poděkovat. Také v případě jejich vzpomínek jsem ponechal slovo „filozofie“ v podobě „filosofie“ a do podoby jejich textů jsem nikterak nezasahoval.

Jistě si povšimnete, že fotografie tabla s portréty filozofů nemá profesionální kvalitu. Díky tomu, že nenápadně zachycuje symbolicky a zcela náhodně odraz současné vedoucí katedry, jsem zvolil právě tuto verzi, nikoli verzi dokonalé reprodukce. Autorem pomalu mizejících barevných a již neúplných portrétů filozofů, z nichž ale stále zbývají hlavní identifikační znaky a rysy, je kolega Ivo Pezlar, poděkování náleží i jemu.

Těsně před odevzdáním rukopisu dorazila na katedru smutná zpráva o náhlé smrti filozofa Jiřího Gabriela (1930–2020). Jiří Gabriel byl a zůstává nepominutelnou osobností naší katedry. Náleží mezi *Filozofy ve městě*. S úctou připisuji tuto knihu i jeho památce.

V Brně, Marbachu a na Potštejně
v průběhu roku 2020

Otakar Zich – muž a klavír na počátku

Prvním vedoucím nově založeného Filozofického semináře na Masarykově univerzitě se stal v letech 1920–1924 Otakar Zich (1879–1934). Jeho odborný zájem, přednášky a semináře byly zaměřeny na estetiku, psychologii, dějiny filozofie a logiku. V archivu univerzity nalezneme jeho osobní list s razítkem rektorátu MU z 15. dubna 1921.⁵ V příloženém odborném životopise se dočteme, že Zich byl 10. dubna 1911 habilitován na filozofické fakultě v Praze pro obor všeobecná estetika se zvláštním zřetelem k estetice experimentální. Právě v roce 1911 vyšel tiskem jeho spis *Estetické vnímání hudby*. V tomto i v pozdějších významných spisech (*O typech básnických*, 1918 a *Estetika dramatického umění*, 1931) propojoval znalosti z estetiky a teorie hudby s psychologií a znalostmi Husserlovy fenomenologie. Estetiku Zich v té době již přednášel na filozofické fakultě Karlovy univerzity nepřetržitě od letního semestru 1902. V roce 1921 měl za sebou celkem 19 semestrů, a jak uvádí ve svém odborném životopise, zpravidla v rozsahu 3 hodin týdně. Na filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně byl jmenován řádným profesorem filozofie dekretem ze dne 9. srpna 1920.

Zich začal dojíždět z Prahy do Brna již roku 1919. Se zřízením filozofického semináře a s vykonáváním funkce vedoucího bylo spjato množství organizačních úkonů a starostí, které nemají s filozofickou prací příliš společného a jsou o to komplikovanější, když musíte dojíždět z Prahy. Právě u těchto vezdejších starostí se pozastavím nejdříve a díky archivu nahlédneme, jak k těmto nezbytným činnostem přistupuje Zich estetik, psycholog, filozof a logik.

Nejen básnicky bydlí estetik aneb z Prahy do Brna a zpět

Zich zpočátku do Brna dojíždí z Prahy, ale je zřejmé, že únavné cestování by minimalizovalo zajištěné přechodné bydlení v Brně. V dopise ze dne 16. listopadu 1921 píše Zich děkanovi FF MU:

Vážený pane děkane, nemohu ohlásiti počátek přednášek, poněvadž nemám upraveny místnosti seminární tak, abych v nich mohl umístiti filosof. knihovnu a užítí jich pro přípravu přednášek a pro vědeckou práci za svého pobytu v Brně. Jsem hotov ihned dojížděti i v zimním běhu z Prahy do Brna, nabudu-li jistoty, že se mi v dohledné době dostane rodinného bytu. Svrchu řečená podmínka upravených místností seminárních je však conditio, sine qua non, poněvadž bez ní bych pak neměl vůbec možnosti, v Brně vědecky pracovati. Kdybych naopak dostal rodinný byt dříve, než budou moje seminární místnosti upraveny, začal bych přednášeti i bez semináře, protože bych měl podmínky vědecké práce realizovány do jisté míry doma. V hluboké úctě oddaný Dr. O. Zich⁶

Povšimněme si, že ještě na konci roku 1921 není filozofický seminář upraven do optimální podoby pro přednáškovou a seminární činnost, vyřešeno není Zichovo bydlení a doba, v níž je

5 První dokumenty o filozofickém semináři jsou uloženy v AMU, fond A 1 a A 2, D I, kart. 4, Filozofický seminář 1921/22, 1923. Zde jsou umístěny dále citované dopisy.

6 Dopis ze 16. listopadu 1921.

možné si knihovnu brát s sebou v elektronické podobě, je vzdálena ještě téměř 100 let. Zřízení a umístění badatelské knihovny vyžaduje prostorově a logisticky náročnější řešení než např. jeden externí disk, čtečku elektronických knih nebo tablet. V další korespondenci je patrné, jak se uvedený problém částečně vyřešil v období následujících 11 měsíců a požadavek rodinného bytu v Brně metamorfoval do asketičtější žádosti o rozkládací pohovku na katedře. 11. října 1922 píše Zich v dopise Zemské správě politické v Brně:

Podepsaný ředitel filosofického semináře při filosofické fakultě Masarykovy university v Brně žádá, aby mu pro jeho ředitelnu bylo povoleno skládací křeslo/pohovka/. Podepsaný je nucen dojížděti na přednášky z Prahy, a aby se vyhnul ubytovacím obtížím, nejistotám a nepříjemnostem v hotelích, chce přespávat ve své ředitelně. Proto žádá podepsaný o urychlené vyřízení své žádosti.⁷

V této době byl již Zich řádným profesorem filozofie na Masarykově univerzitě. Je pravděpodobné, že Zichova osobní vazba na Prahu (doktorská promoce 1902, habilitace 1911) a Karlovu univerzitu, kde přednášel estetiku od roku 1902, k tomu částečné nepohodlí spojené s dojížděním a chybějící zázemí v Brně, vedly po čase k jeho návratu do Prahy, kde byl v roce 1924 jmenován profesorem estetiky. Na FF UK vedl seminář estetiky a působil zde až do své smrti 1934. Podstatné bylo, že byl ochoten převzít administrativní zátěž spojenou s budováním Filozofického semináře v Brně, byť jen na kratší dobu.

Zichův návrat do Prahy v roce 1924 proběhl za poněkud utajených okolností. Z dopisu profesorského sboru filozofické fakulty, adresovaného Ministerstvu školství a národní osvěty v Praze, vyplývá, že Zichův návrat do Prahy byl pro brněnskou fakultu překvapivý:

Věci by bylo prospělo, kdyby se byl profesorský sbor filozofické fakulty pražské zeptal po našem mínění o věci dříve, než uvedený návrh učinil, když již kolega profesor Dr. Zich sám neuznal za vhodné, aby děkanovi neb profesorskému sboru naší fakulty napřed oznámil, že miní naši fakultu opustiti; že úmysl ten měl a projevil, dokazují některé důvody uvedené v návrhu pražského sboru, jež nemohly býti bez jeho vědomí a souhlasu pražskými navrhovateli do návrhu pojaty.⁸

Tato pasáž je v rukou psaném originále dána do závorky a přeškrtnuta modrou tužkou. Profesorský sbor FF MU reagoval na dopis z Ministerstva školství a národní osvěty ze dne 4. října 1923, v němž bylo děkanství FF MU v Brně sděleno povolání Zicha z Brna na FF UK. Zdá se, že o tom neměli v Brně tušení, přičemž návrh na povolání Zicha do Prahy na místo řádného profesora estetiky byl dle dopisu z ministerstva projednán a jednomyslně schválen na zasedání profesorského sboru FF UK již 15. června 1923. Komunikace z blíže neznámého důvodu ztuhlá. Problém spočíval v tom, že ze sotva vzniklé univerzity v Brně náhle odchází profesor a ředitel teprve se ustavujícího filozofického semináře, kterému přikládalo vedení fakulty značnou důležitost.

V dopise, který podepsal za profesorský sbor Arne Novák, Julius Glücklich a Antonín Beer, se o Zichovu odchodu do Prahy píše:

[...] jeho odchod jeví se pro nás tedy povážlivým. Ale oč důležitějším pro filozofickou fakultu jest, aby na ní byla zastoupena filosofie vůbec! Zbaviti filozofickou fakultu v Brně jejího jediného, řádně ustanoveného filosofa – oba ostatní kolegové jeho skupiny jsou specialisty, jeden sociolog, druhý pedagog – jest věru na pováženou, zvláště není-li mezi mladším dorostem filozofickým po ruce úměrné náhrady. S hlediska organisace filozofického studia můžeme bez nadsázky prohlásiti, že

7 Dopis z 11. října 1922.

8 AMU, A2, D I, Filozofický seminář 1922/23, dopis z 29. října 1923.

prospěch, který bude mít filosofická fakulta Karlovy university řádným obsazením stolice estetiky, nebude moci vyvážit ztrátu sesterské fakulty brněnské, kde stolice filosofie vůbec zůstane takřka-kajíc osiřelá.⁹

Lze jen obdivovat diplomatická vyjádření a ars dictaminis, kterým profesorský sbor dává najevo nelibost, současně pochopení a projevuje značnou vstřícnost vůči zřejmě ne zcela transparentnímu jednání profesora Zicha:

A přece přes to přese vše nestaví se profesorský sbor filosofické fakulty Masarykovy university v Brně odmítavě k návrhu pražskému a nemíní znesnadňovati jeho provedení. K tomuto rozhodnutí vede nás vědomí odpovědnosti plynoucí z citu kolegiality. Mezi důvody pražského návrhu jsou některé, které při hlubším psychologickém rozboru se jeví jakožto subjektivní důvody profesora Zicha, který se s nimi patrně pražským navrhovatelům netajil. Úsudek, že pro „... vědeckou a blahodárnou činnost prof. Zicha není brněnská universita vhodným působištěm a že Zich tam není na svém místě“, byl by pronesen jsa osobou druhou, pro našeho kolegu urážkou; lze jej vysvětliti jenom tím, že tlumočí vlastní citění našeho kolegy. Profesor dr. Zich nevyslovil tohoto přiznání jistě bez bolesti, vždyť do Brna šel z Prahy dobrovolně a uvolil se, že, jak služební přísahou sám stvrdil, pracovati k vybudování nové university. Jestliže v době tak krátké, dříve než mohl vybudovati filozofický seminář a vychovati vědecký dorost svého oboru, projevuje své zklamání, jestliže to, co my všichni považujeme za svou nejen přirozenou, ale i za doslova povinnost, shledává, jak návrh praví „vyčerpáváním energie činností didaktickou a administrativní na úkor své práce, k níž je svým založením především způsobilý a již zasvětil celý svůj život,“ pak jeho subjektivní důvody jsou do jista velice vážné, a nám kolegům nepřisluší zvažovati ho jakkoli na místě, kde se cítí tak nešťastným a kde by ho další práce sotva těšila. Nemůžeme vymáhati na svém kolegovi, aby svou individualitu podřídil blahu a prospěchu university, aby proti své vůli konal to, co se mu jeví obtíží, aby setrval tam, kde po svém vlastním soudu není na pravém místě.¹⁰

Na konci dopisu, těsně před podpisy tří zmíněných profesorů, je touž modrou tužkou, která jednou čarou přeškrtnla výše zmíněnou pasáž, výrazně připsáno: „řekněte mě!“. Mohlo by se jednat o korekturu posledního znění dopisu, z něž byla vypuštěna ona pasáž, která by zřejmě byla chápána jako konfrontační směrem k pražské fakultě i Zichovi. Jaké byly skutečné důvody rychlého a utajeně předjednaného návratu Zicha do Prahy, nevíme, ale Brno Zichovi zřejmě k srdci nikterak zvláště nepřirostlo. Současně právě Zich zaštitil svou odbornou autoritou ustavení Filozofického semináře a věnoval část své práce organizačním věcem spjatým s jeho budováním a rozběhnutím. Fakulta i Filozofický seminář se přes tuto neočekávanou událost, která mírně ztížila počátek činnosti semináře, zdárně přenesla a na místo vedoucího semináře byl posléze jmenován Mihajlo Rostohar, jemuž je věnována samostatná kapitola. Než si připomeneme období, v němž stál v čele filozofického semináře Rostohar, představíme si, co pro Zicha obnášelo budování filozofického semináře a čemu musel profesor Zich rovněž věnovat pozornost a svůj čas badatele.

Budování semináře a vědecká výzbroj

Než se Zich vrátí zpět do Prahy, obstarává nezbytné vybavení nově budovaného filozofického semináře. Z prvních archivních dokumentů je zřejmé, že Zich od počátku rovněž pamatuje na výbavu budoucího semináře hudební vědy a estetiky a shání všemožně prostředky pro všechny tři semináře (dva budou zřízeny později). Filozofický seminář tvořila od počátku tři oddělení:

9 Tamtéž.

10 Tamtéž.